

Concept beleidskader arbeidsmigranten gemeente Vught

08 februari 2023

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	2
2.	Feiten op een rij	3
2.1	Aantal werkzame arbeidsmigranten	3
2.2	Aantal woonachtige arbeidsmigranten	3
2.3	Ontwikkeling aantal arbeidsmigranten	3
2.4	Bestemmingsplannen en handhaving	3
2.5	Aanbieders van huisvesting	4
2.6	Huisvestingsbehoefte	4
3.	Economie en arbeidsmarkt	4
4.	Wonen en leefomgeving	5
4.1	Huisvesting en verblijfsperspectief	5
4.2	Algemene beleidsuitgangspunten voor de huisvesting van arbeidsmigranten	6
4.3	Locatie specifieke beleidsuitgangspunten voor de huisvesting van arbeidsmigranten	8
5.	Communicatie voor initiatieven huisvesting arbeidsmigranten	10
6.	Registratie	10
7.	Welzijn en samenleving	11
8.	Toezicht en handhaving	12
9.	Rollen en verantwoordelijkheden ketenpartners	12
10.	Evaluatie beleid	14

1. Inleiding

Arbeidsmigranten¹ zijn niet meer weg te denken uit de Nederlandse maatschappij. De bijdrage van arbeidsmigranten aan het draaiend houden van de economie is onmisbaar. Ook in de Vughtse economie spelen arbeidsmigranten een rol van betekenis. Temeer omdat werkgevers steeds vaker aangeven moeite te hebben om voldoende gemotiveerde Nederlandse werknemers te vinden. Een schatting geeft aan, dat er zo'n 140 arbeidsmigranten in Vught werkzaam zijn. Niet alleen nu, maar ook op de lange termijn willen we als regio arbeidsmigranten en hun inzet en talenten aan ons binden. Daarom wil de gemeente Vught optimale randvoorwaarden creëren, voor onder meer voldoende en goede huisvesting, scholing, gezondheid en integratie voor arbeidsmigranten.

Aangezien arbeidsmigratie zich niets aantrekt van gemeentegrenzen, hebben de gemeenten in de regio Noordoost-Brabant afgesproken om te komen tot een regionale aanpak van de opgave. Het probleem van het huisvestingstekort voor arbeidsmigranten speelt in alle Brabantse gemeenten (en heel Nederland). De urgentie ligt daarom bij het oplossen van de huisvestingsopgave en het voorkomen van waterbedeften maar zeker ook bij de integratie, participatie, sociaal welzijn, veiligheid en het creëren van draagvlak. Kern ervan is dat alle regiogemeenten actueel huisvestingsbeleid voor arbeidsmigranten hebben waarbij zij primair aan de lat staan voor hun eigen opgave en -mede gezien de verschillende mogelijkheden en kansen- onderling solidair zijn.

Om deze redenen heeft de gemeente Vught met input van diverse stakeholders een beleidskader opgesteld, waarin tevens de bouwstenen van het 'Regionaal handelingsperspectief' zijn verwerkt.

De gemeente Vught is aangesloten bij de regiotafel Noordoost-Brabant. Vanuit dit platform is genoemd Regionaal handelingsperspectief ontwikkeld. Daarmee spreken de betrokken gemeenten Bernheze, Boekel, Boxtel, Land van Cuijk, Heusden, Maashorst, Meierijstad, Oss, 's-Hertogenbosch, Vught en St.-Michielsgestel zich gezamenlijk uit over welke verantwoordelijkheid zij nemen ten aanzien van arbeidsmigratie in de regio, welke randvoorwaarden zij stellen en op welke wijze zij gezamenlijk optrekken met partners. Dit Regionaal handelingsperspectief is door het College vastgesteld en de gemeenteraad is hierover op 5 oktober 2021 geïnformeerd. In dit handelingsperspectief staan 47 uitgangspunten genoemd waaraan goede huisvesting, integratie en participatie in iedere inliggende gemeente minimaal moet voldoen. Deze uitgangspunten vormen dan ook het raamwerk van dit beleidskader.

Leeswijzer

Allereerst wordt in paragraaf 2 geeft een inkleuring gegeven van de situatie in de gemeente Vught aan de hand van verschillende feiten. Paragraaf 3 gaat in op het vertrekpunt van arbeidsmigratie: economie en arbeidsmarkt en geeft inzicht in daarbij horende randvoorwaarden. Paragraaf 4 geeft een schets van de verschillende woonbehoeftes van arbeidsmigranten en zoomt in op beleidsuitgangspunten voor goede huisvesting. Paragraaf 5 gaat in op goede communicatie rond huisvestingsinitiatieven. De paragrafen 6 tot en met 8 gaan over flankerend beleid waaronder registratie, welzijn en samenleving, toezicht en handhaving. Paragraaf 9 geeft inzicht in de rollen en verantwoordelijkheden van ketenpartners en het kader sluit in paragraaf 10 af met de vormgeving van de beleidsevaluatie.

¹ Arbeidsmigranten -ook internationale werknemers genoemd- zijn hier gedefinieerd als personen die naar Nederland komen met als primaire doel om hier te komen werken en die maximaal een modaal inkomen verdienen. Veruit het grootste deel is afkomstig uit Midden-Oost- en Zuid-Europa. Oekraïners die hier een veilig heenkomen zoeken vallen dus *niet* onder deze definitie. Datzelfde geldt voor expats.

2. Feiten op een rij

2.1 Aantal werkzame arbeidsmigranten

- In Vught werken circa 140² arbeidsmigranten. Die zijn er niet het hele jaar door. Een deel van hen is er alleen in bepaalde perioden van het jaar.
- In 2018 werkten in de provincie Noord-Brabant circa 92.000 arbeidsmigranten. Hiervan werkten er circa 20.000 in de regio Noordoost-Brabant.
- Binnen de regio Noordoost-Brabant werkt bijna 60% van de arbeidsmigranten in de gemeenten Meijerijstad, 's-Hertogenbosch en Osch. Het aandeel in Vught werkzame arbeidsmigranten is op regionale schaal gezien beperkt.
- Het grootste deel van de arbeidsmigranten werkt via een uitzendbureau, een kleiner deel is in loondienst bij een werkgever.
- Een aanzienlijk deel van de arbeidsmigranten verblijft hier voor langere tijd. Zijn zij langer dan vier maanden binnen Nederland, dan zijn zij op basis van de Wet BRP verplicht zich in te schrijven bij de gemeente.

2.2 Aantal woonachtige arbeidsmigranten

- In de gemeente Vught woonden in 2022 102 arbeidsmigranten die maximaal 5 jaar in de BRP staan ingeschreven.
- Werkgevers laten de huisvesting in de meeste gevallen over aan uitzendbureaus. Deze huisvesten arbeidsmigranten bijna altijd elders in Brabant. In andere gevallen laten ze de huisvesting aan arbeidsmigranten zelf over of vindt dat plaats bij de werkgever op het agrarisch erf.
- De huisvestingscapaciteit op het agrarisch erf bedraagt 57 plaatsen.
- In Vught werken meer short- en midstay³ arbeidsmigranten dan dat er wonen.

2.3 Ontwikkeling aantal arbeidsmigranten

De verwachting is dat het aantal arbeidsmigranten in Nederland verder zal toenemen⁴. De meeste in Vught actieve ondernemers verwachten voor de nabije toekomst een stabilisering tot een lichte groei van de behoefte aan arbeidsmigranten. De twijfel wordt in belangrijke mate bepaald door de onzekere economische vooruitzichten. Denk hierbij aan de ontwikkeling van energie- en grondstoffenprijzen, de gevolgen van het nieuwe stikstofbeleid en de toenemende robotisering. Aan de andere kant zal de toenemende vergrijzing effect hebben op de arbeidsbehoefte.

2.4 Bestemmingsplannen en handhaving

In artikel 47.3 van het bestemmingsplan Buitengebied 2022 staan regels voor de huisvesting van seizoenswerknemers opgenomen. Deze huisvestingsvorm is alleen mogelijk voor 'eigen' werknemers. De eventuele huisvesting in woonunits en stacaravans mag maximaal 9 maanden per kalenderjaar plaatsvinden.

In de overige bestemmingsplannen is het thema huisvesting van arbeidsmigranten niet apart benoemd. Wel worden uiteraard 'woningen' benoemd. Een *woning* wordt gedefinieerd als 'een complex van ruimten, uitsluitend bedoeld voor de huisvesting van één afzonderlijk huishouden, niet zijnde: 1. een bijzondere woonvorm; 2. huisvesting van personen waarbij de voorzieningen met elkaar worden gedeeld en wanneer er daarnaast geen ander huishouden in het gebouw is ondergebracht.'

² De in deze paragraaf opgenomen lokale cijfers zijn afkomstig uit de 'Verkenning aantal werkzame en woonachtige arbeidsmigranten in de gemeente Vught' (januari 2023). Hiervoor is o.a. met ruim 70 marktpartijen gesproken. Zie ook de bijlage.

³ De begrippen short- en midstay huisvesting worden in paragraaf 4.1 nader toegelicht.

⁴ [Arbeidsmigratie in 2030. SEO, 2022](#)

Een *huishouden* is een 'persoon of groep personen die een huishouding voert, waarbij sprake is van onderlinge verbondenheid en continuïteit in de samenstelling ervan; bedrijfsmatige kamerverhuur en huisvesting van tijdelijke werknemers wordt daaronder niet begrepen.

Voor de meeste arbeidsmigranten geldt dit niet. Zij zijn geen gezin en vormen dus ook niet één huishouden. In het 'Parapluplan kamerverhuur Vught' is geregeld dat kamergewijze verhuur een gebruik is in strijd met het bestemmingsplan. Meerdere arbeidsmigranten in een (bedrijfs)woning wordt dus aangemerkt als strijdig gebruik en past dus niet in de bestemming. Het bevoegd gezag kan met een omgevingsvergunning hiervan afwijken voor maximaal 4 personen per woning. Daarnaast geldt als eis dat maximaal 10 procent van een straat 'verkamerd' mag worden.

Het huidige handavingsinstrument werkt als volgt: zowel op basis van het 'piepsysteem' (melding van overlast door omgeving) als door eigen waarneming wordt onderzoek verricht naar excessen, klachten of meldingen m.b.t. een huisvestingssituatie. Bij overtreding van het bestemmingsplan, de regels van het bouwbesluit of overlast in de buitenruimte wordt ingegrepen. Met als eventuele uiterste consequentie dat tot ontruiming wordt overgegaan.

2.5 Aanbieders van huisvesting

Er zijn diverse partijen die in de gemeente Vught willen investeren in huisvesting. Dat zijn lokale ondernemers die dat specifiek op eigen erf/terrein willen doen, maar ook landelijke in huisvesting van arbeidsmigranten gespecialiseerde huisvesters.

2.6 Huisvestingsbehoefte

Uit het onderzoek 'Verkenning aantal werkzame en woonachtige arbeidsmigranten in de gemeente Vught' is gebleken dat de aanvullende huisvestingsbehoefte op dit moment zo'n 30 plaatsen bedraagt. Daarbij is het van belang onderscheid te maken tussen de behoefte van:

- agrarisch ondernemers in m.n. Helvoirt en Cromvoirt: 17 plaatsen. Het gaat hier met name om behoefte aan shortstay huisvesting;
- niet-agrarisch ondernemers in m.n. de kern Vught: 13 plaatsen. Het gaat hier met name om een behoefte van zowel short- als midstay huisvesting.

Hoewel een deel van de benodigde huisvesting voor arbeidsmigranten al beschikbaar is, blijft beleid belangrijk. Zo kunnen er zich nieuwe bedrijven in Vught vestigen of bestaande willen uitbreiden. Dat kan op haar beurt weer leiden tot een nieuwe huisvestingsbehoefte.

3. Economie en arbeidsmarkt

In de regio Noordoost-Brabant werken ongeveer 20.000 arbeidsmigranten, veelal in de regionale topsectoren. Zij houden onze economie -en daarmee van die van de gemeente Vught- draaiend. Nu, maar ook in de toekomst, hebben we deze werknemers hard nodig. Niet alleen in de primaire sectoren zoals agrifood/landbouw, maar ook in de secundaire en de tertiaire sectoren knelt het. Niet alleen nu, maar ook op de langere termijn. In Vught ligt de behoefte aan inzet van arbeidsmigranten voor een belangrijk deel in de primaire sector. De gemeente Vught wil -evenals andere gemeenten in de regio- daarom arbeidsmigranten en hun inzet en talenten aan zich binden. Daarvoor willen wij als gemeente optimale randvoorwaarden creëren voor enerzijds economie en arbeidsmarkt en anderzijds voldoende en kwalitatieve goede huisvesting, scholing, gezondheid en integratie. Om deze reden hanteren we op het vlak van bedrijfsvestiging, werkplek, scholing en beeldvorming de volgende uitgangspunten:

A. Bedrijfsvestiging

- In de regionale afspraken bedrijventerreinen Noordoost-Brabant worden in 2023 afspraken vastgelegd over de omgang met arbeidsmigratie bij vestiging of uitbreiding van bedrijven op bedrijventerreinen in Noordoost-Brabant.
- Met bedrijven die zich nieuw willen vestigen in onze gemeente en met bestaande bedrijven die willen uitbreiden, maakt de gemeente afspraken over de realisatie van huisvesting voor arbeidsmigranten die daar komen werken.

B. Werkplek

- De werkplek en andere plaatsen binnen het bedrijf moeten veilig en gezond zijn. Wanneer dit niet het geval is, moet de omstandigheden daarop worden aangepast. De coronamaatregelen worden gekoppeld aan de ARBO-catalogus, zodat ze worden getoetst door de Inspectie SZW. Het uitvoeren van risico-inspecties wordt gedaan door de Inspectie SZW en GGD.

C. Scholing

- De gemeente zorgt ervoor dat informatie over het Taalhuis en haar aanbod beschikbaar is voor lokale bedrijven (uitzenders en andere ondernemers) en daarmee voor arbeidsmigranten. Het Taalhuis heeft aanbod op het gebied van het leren van de Nederlandse taal maar ook voor het verbeteren van digitale vaardigheden. Indien het budget niet toereikend is, gaan de gemeente en lokale bedrijven in gesprek over de financiering.

D. Beeldvorming

- De gemeenten in de regio starten een publiekscampagne om het belang van arbeidsmigranten voor onze regionale economie goed over het voetlicht te brengen. We haken hierbij als gemeente aan bij de regio.

4. Wonen en leefomgeving

4.1 Huisvesting en verblijfsperspectief

Dit beleidskader biedt kaders voor goede huisvesting voor arbeidsmigranten in de gemeente Vught. Wat goede en passende huisvesting is, hangt nauw samen met hun verblijfsperspectief. Wie voor korte tijd in Nederland werkt, al dan niet repeterend, of wie hier net binnenkomt heeft een andere vraag dan iemand die hier langdurig wil blijven. Het verblijfsperspectief kan in de loop van de tijd veranderen. Daarom is het van belang onderscheid te maken tussen shortstay (tot 1 jaar), midstay (1 tot 3 jaar) en longstay (3 jaar en langer):

- Huisvesting voor shortstay wordt doorgaans niet als wonen, maar als logies aangeboden. De mogelijkheid om direct bij aankomst uit het buitenland onderdak te vinden, kan in de reguliere woningmarkt niet goed worden vervuld. Bovendien is het bij kort verblijf niet of nauwelijks mogelijk om zelf te voorzien in de inrichting van een woning. Anderzijds kent de reguliere hotelmarkt een prijsniveau dat voor arbeidsmigranten niet haalbaar is.
- Voor midstay is er onvoldoende aanbod. Dat geldt niet alleen voor arbeidsmigranten; de behoefte aan meer vormen van flexwonen geldt ook voor andere groepen spoedzoekers. Flexwonen staat voor snel beschikbare, soms tijdelijke, maar wel zelfstandige huisvesting. Dit marktsegment groeit momenteel sterk, mede door stimuleringsmaatregelen van rijk en provincies, maar er liggen nog grote opgaven.
- Longstay vindt zijn weg in de reguliere woningmarkt van huur- en koopwoningen. Met dezelfde kansen en belemmeringen die iedereen ervaart.

Ook in de gemeente Vught komen deze varianten voor. Het tekort aan geschikte verblijfsvoorzieningen voor short- en midstay leidt er soms hier ook toe dat werkgevers en huisvesters woningen in woonwijken kopen of huren, om daar mensen in onder te brengen. Dit beleidskader richt zich *op de specifieke vraag naar short- en midstay huisvesting* en het voorkomen van overlast daardoor in woonwijken. Daarmee gaat dit beleidskader dus *niet/beperkt* in op longstay huisvesting voor zich hier vestigende arbeidsmigranten. Zij zijn in feite ‘nieuwe Nederlanders’, die doorgaans hun weg op de reguliere huur- en koopmarkt weten te vinden. Aangezien hun toekomst is gericht op verblijf in Nederland, heeft de groep longstay-arbeidsmigranten (meer dan short- en midstay) de behoefte om de taal te leren en mee te doen aan de samenleving (zie paragraaf 7).

4.2 Algemene beleidsuitgangspunten voor de huisvesting van arbeidsmigranten

Beoordelen huisvestingsinitiatieven: vereisten ‘meetlat’ en omgevingsdialoog

Om nieuwe huisvestingsaanvragen te kunnen beoordelen, is een ‘meetlat’ ontwikkeld waaraan *alle* initiatieven moeten voldoen. Deze bestaat uit:

- Paragraaf 4.2: Algemene beleidsuitgangspunten voor huisvesting;
- Paragraaf 4.3: Locatie specifieke beleidsuitgangspunten.

Naast het voldoen aan de criteria van de meetlat, moet *ook* een adequate omgevingsdialoog zijn gevoerd. De voorwaarden staan in paragraaf 5 genoemd. Genoemde drie kaders moeten ervoor zorgen dat alleen die huisvestingsvormen tot stand komen, die de gemeente Vught kwantitatief en kwalitatief verantwoord vindt.

In deze paragraaf worden de algemene beleidsuitgangspunten beschreven voor de huisvesting van *short- en midstay arbeidsmigranten*. Zij hebben hun hoofdverblijf in het land van herkomst. Zij wonen hier dus niet maar verblijven voornamelijk in logiesvoorzieningen. Het gaat hier dus *niet* om longstay-arbeidsmigranten. Die kunnen zich net als andere huishoudens vestigen in gewone Vughtse woonwijken. *Alle* short- en midstaylocaties waar arbeidsmigranten worden gehuisvest dienen - onafhankelijk van de omvang en tijdsduur - aan een aantal algemene beleidsuitgangspunten te voldoen, te weten:

A. Randvoorwaarden voor verhuur

1. Alle huisvesting moet voldoen aan de vereisten die volgen uit het AKF-of SNF-keurmerk⁵;
2. Een werkgever mag zijn werknemers niet verplichten om gebruik te maken van de eventuele huisvesting die de werkgever (op zijn terrein) beschikbaar heeft;
3. Het arbeids- en huurcontract dienen van elkaar gescheiden te zijn;
4. Bij beëindiging van de arbeidsrelatie mag de werknemer zo nodig nog tot 4 weken op zijn (tijdelijke) woonadres verblijven tegen de gelijke huur of kosten als tijdens de arbeidsrelatie. Indien het verblijf aldaar onwenselijk is, dient voor genoemde periode een passend alternatieve woonlocatie te worden aangeboden. De werknemer krijgt zo voldoende gelegenheid om een vervangende woonruimte te vinden;
5. Voor de arbeidsmigranten van een locatie wordt door de huisvester een sociale kaart gemaakt van de voorzieningen in de nabijheid van de locatie (winkels, huisarts, apotheek, openbaar vervoer, sport, restaurants). Deze informatie wordt in de taal van de arbeidsmigrant beschikbaar gesteld en in ieder geval ook in het Nederlands en Engels;

Als een uitzendbureau de huisvesting organiseert dient deze bij voorkeur aangesloten te zijn bij de ABU, NBBU en tenminste de CAO voor uitzendkrachten aantoonbaar te volgen. In dat geval is automatisch voldaan aan de bepalingen die hiervoor staan.

⁵ [AKF= Agrarisch Keurmerk Flexwonen](#) en [SNF= Stichting Normering Flexwonen](#)

6. De huisvesting van gezinnen met kinderen en/of minderjarige personen in onzelfstandige huisvesting is niet toegestaan. Dergelijke huisvesting is naar aard en inrichting niet geschikt voor gezinnen met kinderen. Uiteraard is dat -net als ieder ander huishouden- wel mogelijk in zelfstandige mid- of longstay huisvesting;
7. Per kamer verblijven maximaal twee arbeidsmigranten en bij voorkeur heeft elke arbeidsmigrant een afzonderlijke afsluitbare verblijfsruimte (uiteraard uitgezonderd personen die samen een huishouden vormen);
8. Slaapplaatsen mogen niet per etmaal aan twee verschillende huurders (dag- en nachtploeg) worden verhuurd;
9. Daarnaast ziet een werkgever/uitzendbureau toe op inschrijving van de arbeidsmigrant in de BRP indien deze 4 maanden of langer in de gemeente verblijft/verblijven zal. En via een machtiging voor een uitzendbureau of werkgever toe te zien op uitschrijving van de arbeidsmigrant na vertrek uit de gemeente;

B. Eisen aan beheer

10. Professioneel beheer en toezicht moeten gegarandeerd zijn in de vorm van een getekende schriftelijke verklaring/beheerplan. Hierin garandeert de huisvestende partij onder andere:
 - a) 24 uur per dag 7 dagen in de week bereikbaarheid voor klachten en een registratie van klachten en meldingen in een daarvoor bedoeld logboek dat door de gemeente kan worden gecontroleerd;
 - b) Fysieke aanwezigheid binnen 1 uur bij calamiteiten;
 - c) De eigenaar zorgt voor periodieke kwaliteitscontrole van de huisvesting. Dit betreft niet alleen de binnenkant van de woning, maar ook de buitenkant (tuin, parkeerplaats, afval);
 - d) Een huisreglement waaruit blijkt hoe wordt omgegaan met overlast (maatregelen, aanpak, sancties). Ook de onderwerpen drugsgebruik, alcoholgebruik, parkeren van voertuigen, geluidsoverlast en zwerfafval dienen minimaal in het reglement te worden opgenomen;
 - e) Het verplicht registreren van de arbeidsmigranten die op een huisvestingslocatie verblijven in het nachtregister. De verplichting ligt bij de exploitant. Onder deze verplichting geldt ook het actueel houden van het nachtregister;

Aanvullende beheereisen bij locaties met meer dan 8 huisvestingsplaatsen

11. Het verplicht aanwijzen van een beheerder van de huisvestingslocatie. De contact- en verblijfsgegevens van de beheerder dienen bij de gemeente Vught, de Omgevingsdienst Brabant Noord en de hulpdiensten bekend te zijn;
12. De eigenaar/exploitant zorgt voor een vast aanspreekpunt voor omwonenden en buurtorganisatie/wijkraad met een telefoonnummer dat 24/7 bereikbaar is bij calamiteiten;

C. Eisen aan de ruimtelijke inpassing en maximale omvang

13. Een aanvaardbare kwaliteit van het woon- en leefklimaat (zoals geluid, geur, veiligheid etc.) voor arbeidsmigranten is gewaarborgd;
14. Zorgvuldige stedenbouwkundige, landschappelijke en verkeerskundige inpassing is een vereiste. Daarom gelden de volgende richtlijnen:
 - a) Er is sprake van een goede ruimtelijke inpassing;
 - b) Er dient te worden voldaan aan de voor deze woontypologie geldende parkeernormen.
 - c) Er moet worden voldaan aan de algemene normen voor welstand;
15. De omvang van de huisvestingslocatie is maatwerk en bestaat uit maximaal 30 huisvestingsplaatsen. De omvang en locatie worden gerelateerd aan de draagkracht van het gebied in het kader van de sociale cohesie. Daarin moet een balans worden gevonden. In principe wordt geen medewerking verleend in gevallen dat de aard en omvang van de voorziening het sociaal-maatschappelijk absorptievermogen van nabijgelegen woonlocaties of woonkern onevenredig te boven gaat;

16. Parkeren vindt plaats op eigen terrein. Woon-werkverkeer per fiets heeft uitdrukkelijk de voorkeur en het gebruik en stalling van fietsen wordt in of bij de voorziening gefaciliteerd;

D. Overige wet- en regelgeving

17. Alle geldende plaatselijke ruimtelijke procedures, beleidskaders en verordeningen, met wettelijke bepalingen ten aanzien van woon- en leefklimaat, ontheffingsmogelijkheden, bezwaar- en beroepstermijnen blijven onverminderd van kracht;

E. Besluitvorming

18. Er moet een goede omgevingsdialoog zijn gevoerd. Criteria daarvoor staan opgenomen in paragraaf 5;
19. Het college van burgemeester en wethouders kan gemotiveerd van dit toetsingskader afwijken voor initiatieven die niet volledig voldoen aan de toetsingscriteria of waarin de criteria niet voorzien indien de aard, omvang of kwaliteit van een initiatief daartoe aanleiding geven. Daarbij informeert het college de raad.

Voor nieuwe bedrijven die zich in Vught willen vestigen -en die tevens veel arbeidsmigranten inzetten- is het wenselijk dat zij daarvoor ook de bijbehorende voldoende en goede huisvesting realiseren.

De inzet van de gemeente Vught is te komen tot een huisvestingsaanbod dat overeenkomt met de behoefte van Vughtse ondernemers. Als de gemeente nieuwe initiatieven voor huisvestingslocaties in behandeling neemt, hanteert de gemeente dit uitgangspunt als onderdeel van de belangenafweging om wel of niet mee te werken aan een initiatief.

4.3 Locatie specifieke beleidsuitgangspunten voor de huisvesting van arbeidsmigranten

De gemeente Vught werkt alleen mee aan huisvestingsinitiatieven voor short- en midstay-arbeidsmigranten binnen een van de drie volgende huisvestingscategorieën te weten huisvesting:

- a) op agrarische en niet-agrarische bedrijven
- b) in woonkernen
- c) in leegstaande objecten in het buitengebied

In alle andere gevallen verleent de gemeente *geen* medewerking. Huisvesting bijvoorbeeld aan de rand of op bedrijventerreinen, recreatieparken of (min)campings is dus *niet* toegestaan. Per oplossingsrichting gelden aanvullende locatie specifieke voorwaarden. Deze worden hieronder nader uitgewerkt.

a) Huisvesting op agrarische en niet-agrarische bedrijven (doelgroep: shortstay arbeidsmigranten)

De gemeente Vught-en met name de kernen Cromvoirt en Helvoirt- telt een aanzienlijk aantal agrarisch ondernemers. Een groot deel van hen maakt permanent en/of tijdelijk gebruik van de inzet van arbeidsmigranten. Veel ondernemers willen graag meer mogelijkheden om kwalitatief goede huisvesting voor arbeidsmigranten op het eigen erf te organiseren. Diezelfde behoefte hebben ook enkele niet-agrarisch ondernemers in Vught.

Daarnaast is er de wens om het bestaande (agrarisch) huisvestingsaanbod op het erf efficiënter te benutten door de beschikbare 'lege bedden' tijdens het laagseizoen van de ene ondernemer te kunnen matchen met de behoefte van andere Vughtse ondernemers in het hoogseizoen. Meer huisvesting van arbeidsmigranten op het agrarisch erf verlicht daarnaast de druk op woonwijken en op woon-werkverkeer.

Los van de algemene voorwaarden (zie paragraaf 4.2) gelden voor deze oplossingsrichting enkele locatie specifieke voorwaarden:

1. De te huisvesten doelgroep bestaat uit (circulaire) shortstay-arbeidsmigranten. Dat wil zeggen: arbeidsmigranten mogen maximaal 9 maanden aaneengesloten gebruik maken van deze huisvesting. Na een onderbreking van 3 maanden mag dat weer opnieuw;
2. In de huisvestingsvoorzieningen worden arbeidsmigranten gehuisvest die bij het bedrijf werkzaam zijn⁶. Het mag hierbij ook gaan om de huisvesting van arbeidsmigranten die op een andere vestigingslocatie van het bedrijf werkzaam zijn;
3. Voor ondernemingen geldt dat de huisvesting uitsluitend mag plaatsvinden binnen het bouwvlak. Ook geldt dat de huisvesting op eigen terrein moet plaatsvinden. Bovendien geldt voor ondernemingen de eis dat ze solitair gevestigd moeten zijn. Huisvesting op een bedrijventerrein is dus niet toegestaan⁷;
4. De initiatiefnemer dient zijn arbeidsbehoefte te onderbouwen. Het maximum aantal te huisvesten arbeidsmigranten is gelijk aan het maximum aantal arbeidsmigranten tijdens de seizoens- of productiepiek. Genoemd maximum geldt tevens voor een mogelijke combinatie van tijdelijke en permanente huisvestingsvoorzieningen;
5. Tijdens het laagseizoen mag een agrarisch ondernemer zijn beschikbare 'lege bedden' tijdelijk aanbieden aan collega (agrarisch) ondernemers uit de gemeente Vught⁸. De verblijfsbieder verwerkt dit in het nachtregister;
6. De huisvesting dient te allen tijde ondergeschikt te blijven aan de (agrarische) bedrijfsvoering;
7. Tijdelijke woonvoorzieningen voor arbeidsmigranten (c.q. toer-, stacaravans en portacabins) moeten aan de normen van het AKF⁹ voldoen. Hierin staat ook de termijn opgenomen waarin deze voorzieningen mogen worden gebruikt¹⁰.

b) Huisvesting in woonkernen (doelgroep: mid- en longstay arbeidsmigranten)

Arbeidsmigranten, die een huishouden¹¹ vormen, kunnen in de Vughtse kernen wonen. Dat zijn:

- Longstay arbeidsmigranten: zij zoeken hun toekomst in Nederland en kunnen op eenzelfde manier als andere woningzoekenden een woning huren of kopen;
- Midstay arbeidsmigranten: zij hebben behoefte aan snel beschikbare, soms tijdelijke, maar wel zelfstandige huisvesting. Hierbij valt te denken aan studio's en appartementen;
- Shortstay huisvesting wordt doorgaans kamergewijs aangeboden. Deze huisvestingsvorm wordt in Vughtse woonkernen onder voorwaarden toegestaan. Zo kan een vergunning worden verkregen voor maximaal 4 personen per woning. Daarnaast geldt als eis dat maximaal 10 procent van een straat 'verkamerd' mag worden.

c) Huisvesting in leegstaande objecten in het buitengebied (doelgroep: short- en midstay arbeidsmigranten)

In het buitengebied van de gemeente Vught kunnen objecten staan zoals kloosters, (voormalige/agrarische) bedrijfsgebouwen en woonhuizen die onder voorwaarden geschikt kunnen zijn voor de huisvesting van arbeidsmigranten. De mogelijkheden ervan worden hoofdzakelijk bepaald door de ligging, het bestemmingsplan en de vormgeving van het vastgoed.

Los van de algemene voorwaarden (zie paragraaf 4.2) gelden voor deze oplossingsrichting enkele locatie specifieke voorwaarden:

⁶ Conform de regels van het bestemmingsplan Buitengebied.

⁷ Op deze wijze behouden bedrijventerreinen hun functie en worden beperkingen voorkomen voor toekomstige vestiging of uitbreiding van omliggende bedrijven.

⁸ Dit is in strijd met het bestemmingsplan. Er is daarom een vergunning voor afwijkend gebruik noodzakelijk.

⁹ Op het punt van tijdelijke woonvoorzieningen zijn er verschillen tussen het AKF- en SNF-keurmerk. Zo biedt het AKF-keurmerk ruimte aan de behoefte van ondernemers die te maken arbeidspieken die direct aan seizoensarbeid verbonden zijn en het SNF-keurmerk niet. Het is overigens de verwachting dat het AKF en SNF in 2023 fuseren tot een keurmerk.

¹⁰ Overigens vallen woonunits -waarbij alle voorzieningen wel onder een dak zitten- in een andere AKF/SNF-categorie, die wél jaarrond huisvesting mogelijk maakt.

¹¹ Een *huishouden* is een 'persoon of groep personen die een huishouding voert, waarbij sprake is van onderlinge verbondenheid en continuïteit in de samenstelling ervan.

- De te huisvesten doelgroep bestaat uit shortstay of midstay- arbeidsmigranten;
- De huisvesting is niet gelegen in een (beschermde) natuur- of recreatiegebied;
- In het geval van VAB-locaties kunnen hierover nog nadere regels worden gesteld.

5. Communicatie voor initiatieven huisvesting arbeidsmigranten

Nieuwe huisvestingsinitiatieven betekenen een verandering in de leefomgeving van mensen. Dat kan weerstand of onbegrip oproepen. Daarom is zorgvuldige communicatie hierbij een uitermate belangrijke voorwaarde. Raad en college van de gemeente Vught hechten veel belang aan goede communicatie met de omgeving bij nieuwe initiatieven voor huisvesting van arbeidsmigranten. Emoties spelen hierbij onmiskenbaar een rol. Communicatie biedt geen garantie op 100% draagvlak, maar kan wel bijdragen aan meer wederzijds begrip. Door met elkaar de dialoog aan te gaan, kan er gezamenlijk naar gedragen oplossingen worden gezocht.

Verantwoordelijkheid van gemeente en initiatiefnemer

De gemeente stelt randvoorwaarden waaraan huisvesting voor arbeidsmigranten in de gemeente Vught moet voldoen. Deze staan beschreven in paragraaf 4.2 en 4.3. De initiatiefnemer is primair verantwoordelijk voor de te voeren omgevingsdialoog. In de omgevingsdialoog in de planfase kan worden afgesproken om na de verlening van een omgevingsvergunning een werkgroep te vormen waarin omwonenden/belanghebbenden kunnen meedenken over de nadere uitwerking en het beheer na realisatie.

Voorwaarden omgevingsdialoog bij huisvestingsinitiatieven

Het voeren van een omgevingsdialoog is een voorwaarde voor de totstandkoming van huisvestingsinitiatieven. De vormvereisten zijn als volgt:

1. Er is een ontmoeting tussen belanghebbenden georganiseerd;
2. Belanghebbenden worden vooraf uitgenodigd;
3. Belanghebbenden krijgen informatie over het project en;
4. Belanghebbenden krijgen de gelegenheid hierop te reageren;
5. Van de dialoog wordt een verslag gemaakt waarin de uitkomst van bovengenoemde punten terugkomen;
6. In het verslag wordt besproken wat er met de reacties wordt gedaan;
7. Het verslag wordt gedeeld met de belanghebbenden.

6. Registratie

De wijze waarop arbeidsmigranten worden geregistreerd, hangt samen met hun verblijfsduur. Arbeidsmigranten worden of bijgehouden in het nachtregister of ingeschreven in de BRP.

In principe is iemand die voor een periode van 4 maanden of langer in Nederland verblijft een ingezetene. Elke ingezetene is verplicht zich in te schrijven in de basisregistratie van zijn of haar woonplaats. Naast ingezetenen zijn er niet-ingezetenen. Dit zijn personen die niet of korter dan 4 maanden in Nederland verblijf zullen houden en/of een relatie hebben met Nederlandse overheidsinstellingen, zoals EU-arbeidsmigranten. Zij kunnen zich als niet-ingezetene bij een van de 19 RNI-loketten inschrijven (Registratie Niet-Ingezetenen). Daarbij worden alle gegevens op uniforme wijze geregistreerd, waaronder het woonadres in het land van herkomst en het eerste tijdelijk verblijfsadres in Nederland).

Bijhouden nachtregister

Om inzichtelijk te krijgen hoeveel personen, die (nog) niet in de BRP staan ingeschreven, binnen een huisvesting verblijven, moet de beheerder een (digitaal) nachregister bijhouden. Daarnaast moet hij zich voorafgaand aan de start van de huisvesting bij de gemeente aanmelden voor het verkrijgen van een vergunning voor de huisvesting.

In het nachregister dienen in ieder geval de volgende gegevens te worden opgenomen:

- personalia (voorletters, achternaam, woonplaats, geboortedatum)
- dag van aankomst (datum aanvang huisvesting)
- dag van vertrek (datum beëindiging huisvesting)

Het nachregister dient meerdere doelen. Het doel van deze beleidsregels is om inzichtelijk te krijgen hoeveel personen gebruik maken van de betreffende huisvesting en wie aanwezig is. Daarnaast is het van belang in geval van calamiteiten te weten hoeveel personen waar verblijven.

Over de in het nachregister opgenomen arbeidsmigranten heft de gemeente Vught niet-ingezetenenbelasting (c.q. toeristenbelasting) indien de arbeidsmigranten niet staan ingeschreven in de BRP. Hiermee wordt bereikt dat zij een financiële bijdrage leveren aan de gemeentelijke voorzieningen. De verblijfsadministratie dient tenminste te voldoen aan het door de gemeente beschikbaar gestelde verblijfsregister, dat desgewenst kosteloos digitaal beschikbaar wordt gesteld.

Inschrijving BRP

Met de werkgevers/uitzendbureaus en huisvesters maken we vaste afspraken over de werkwijze van in- en uitschrijving. Inschrijving van arbeidsmigranten, die langer dan vier maanden in Nederland verblijven, is om verschillende redenen van belang en bewerkstelligt de legale aanwezigheid van de arbeidsmigrant. Door de inschrijving wordt een BSN-nummer¹² verkregen en daarmee kan de arbeidsmigrant een bankpas aanvragen. Daarmee wordt giraal betalingsverkeer mogelijk wat bijdraagt aan correcte en legale betalingen aan bijvoorbeeld huisvesters. Ingeschreven arbeidsmigranten dragen op de peildatum 'aantal inwoners in Vught' bij aan het totaal aantal inwoners in Vught. Hierop worden gemeentefondsuitkeringen gebaseerd.

7. Welzijn en samenleving

Het belang van integratie van arbeidsmigranten in de samenleving is mede afhankelijk van de duur dat zij hier zijn gevestigd. Naar mate arbeidsmigranten hier langer zijn of vaker komen, wordt integratie (zoals kennis van het Nederlands) belangrijker. Aan arbeidsmigranten uit andere Europese landen kunnen echter geen inburgeringseisen worden gesteld. Zij zijn dan ook in eerste instantie zelf verantwoordelijk om de taal te leren en om deel te nemen aan het maatschappelijk leven. Maar er ligt ook een verantwoordelijkheid voor de werkgever en uitzendorganisaties. Op het moment dat een arbeidsmigrant afhankelijk is van een bijstandsuitkering, dan wordt bekeken of -gelet op de kans op werk- het volgen van cursussen (taal- of anderszins) noodzakelijk is.

De rol van de gemeente ligt onder andere in het zorgen voor informatievoorziening voor de arbeidsmigrant. Dat zal op de volgende wijze gebeuren:

- Bij inschrijving in het BRP ontvangt de arbeidsmigrant informatie die hen wegwijs maakt in de gemeente;
- De gemeente zorgt er voor dat gemeentelijke basisvoorzieningen op het gebied van taal, onderwijs, gezondheid, vrije tijd en werk & inkomen ook beschikbaar en toegankelijk zijn voor arbeidsmigranten;
- De gemeente maakt inzichtelijk waar een arbeidsmigrant terecht kan bij eventuele misstanden;

¹² Een BSN-nummer kan ook verkregen worden na inschrijving bij een van de RNI-loketten.

- De gemeente onderhoudt periodieke contacten met partijen die in de praktijk met vraagstukken over leef-, zorg- en welzijnssituaties van arbeidsmigranten te maken krijgen zoals een vertegenwoordiging van huisartsen, welzijnsorganisaties en GGD. Op deze manier kan indien nodig snel de benodigde expertise worden ingeschakeld.

8. Toezicht en handhaving

De gemeente Vught controleert huisvestingslocaties voor arbeidsmigranten periodiek. Om de handhaving capaciteit efficiënt(er) in te zetten zal de samenwerking met het SNF en AKF worden geïntensiveerd. Door de 100% controles van SNF- en AKF- gecertificeerde ondernemingen, kennen deze huisvestingslocaties immers een lager risicoprofiel waardoor de aandacht op andere huisvestingslocaties kan worden gericht. In de huidige werkwijze handhaven we op basis van excessen, klachten of een (burger)melding van overlast. De toezichthouders van het team toezicht en handhaving onderzoeken feiten en omstandigheden waaronder de huisvesting van arbeidsmigranten plaatsvindt. De uiterste consequentie bij een overtreding is ontruiming op basis van bestuursdwang of het opleggen van een last onder dwangsom.

Daarnaast heeft de gemeente afspraken gemaakt om uitbuiting of ernstige benadeling van arbeidsmigranten op te sporen en aan te pakken. Deze staan deels opgenomen in het 'Integraal Veiligheidsbeleidsplan 2023-2026'. Verder heeft de gemeente Vught met een brede coalitie afspraken over een aanpak gericht op het voorkomen van mensenhandel en arbeidsuitbuiting. Deze afspraken en aanpak staan opgenomen in het regionale 'Beleidsplan voor de aanpak van mensenhandel en uitbuiting'. De rol van de gemeente richt zich op preventie, signaleren/melden, handhaven en hulpverlening.

9. Rollen en verantwoordelijkheden ketenpartners

De gemeente Vught wil optimale randvoorwaarden creëren, voor onder meer voldoende en goede huisvesting, scholing, gezondheid en integratie voor arbeidsmigranten. Naast inzicht in de aard en omvang van de problematiek, is het van belang om inzicht te krijgen in de rollen van verschillende ketenpartners. Deelname van de partners is een voorwaarde om met elkaar tot goede oplossingen te kunnen komen. De keten moet elkaar versterken, maar ook in 'bedwang houden'. Hieronder volgt een beschrijving van de rollen en verantwoordelijkheden van de afzonderlijke ketenpartners.

Arbeidsmigranten

Arbeidsmigranten zijn zelf verantwoordelijk voor wonen, leven en integreren. Een deel van hen zoekt zelf huisvesting, veelal in overleg met uitzendbureaus en werkgevers. Een ander deel krijgt van het uitzendbureau of werkgever een combinatie van arbeid en huisvesting aangeboden. Als ze langer blijven, leren ze de Nederlandse taal, kopen of huren ze een huis en doen zoveel mogelijk mee in de maatschappij.

Gemeente

De gemeente creëert beleid, beoordeelt ruimtelijke inpassing, schept voorwaarden en faciliteert in ruimtelijke zin goede huisvesting en houdt toezicht op het naleven van wet- en regelgeving en beleidskaders en maakt in- en uitschrijving van arbeidsmigranten in de Basisregistratie Personen (BRP) mogelijk. De gemeente wil alleen zakendoen met bonafide marktpartijen en onderzoekt hoe ze eventuele malafide partijen kan weren.

Huisvesters

Commerciële huisvesters (uitzendbureaus, werkgevers, gespecialiseerd huisvesters, beleggers etc.) dienen huisvesting aan te bieden die voldoet aan de kwaliteitsnormen uit dit beleidskader. Dit zijn in elk geval de bepalingen uit het Bouwbesluit en de normen van de Stichting Normering Flexwonen (SNF-keurmerk), dan wel die van het Agrarisch Keurmerk Flexwonen (AKF) indien het agrarische ondernemers zijn die zelf hun personeel in dienst hebben. Marktpartijen zijn verantwoordelijk voor het vinden van geschikte locaties evenals de realisatie van voldoende en kwalitatief goede huisvesting voor short- en midstay arbeidsmigranten.

Uitzendorganisatie

Uitzendorganisaties treden vaak op als werkgever. Omdat deze werkgevers er belang bij hebben dat de werknemer in Nederland komt werken, zouden ze zich de taak moeten toebedelen om de arbeidskracht te ondersteunen bij het vinden van goede huisvesting. Vaak koppelen deze organisaties werk en huisvesting. Alle uitzendbureaus zijn via hun CAO verplicht om uitsluitend SNF- gecertificeerde huisvesting aan te bieden.

Vughtse bedrijven/inleners

Omdat ook deze werkgevers/inleners belang hebben bij de arbeidskracht, zouden zij zich de taak moeten toebedelen om de arbeidskracht te ondersteunen bij het vinden van goede huisvesting. Veel werkgevers laten de verantwoordelijkheid van de huisvesting bij de arbeidsmigrant zelf of de uitzendorganisatie. Agrarische werkgevers die zelf hun medewerkers huisvesten worden via de lidmaatschapseisen van LTO Nederland en Glastuinbouw Nederland verplicht om dat volgens de eisen van het Agrarisch Keurmerk Flexwonen (AKF) te doen.

Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van werkgevers, uitzendbureaus en huisvesters dat wordt toegezien op het welzijn van arbeidsmigranten en dat zij voldoende bescherming krijgen. Zo is het bijvoorbeeld van belang dat marktpartijen arbeidsmigranten bijtijds informeren mogelijkheden die er na uitdiensttreding – en na afloop van de zorgverzekering- zijn voor de vergoeding van medisch noodzakelijke zorgkosten. Hiervoor bestaat al de ‘Subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden’. De diverse ketenpartners worden hierop individueel aangesproken.

De situatie in Vught

De werkgevers in Vught bepalen hun arbeidsbehoefte voor een bepaalde periode. Met deze behoefte doen zij een aanbesteding of schakelen zij een of meerdere uitzendorganisaties in. Na opdrachtverlening aan de uitzendorganisatie, werven zij de arbeiders doorgaans in hun thuisland. Deze organisaties nemen de arbeidsmigrant in dienst, meestal voor de periode dat de werkgever ze inhuurt. Deze uitzendorganisaties leveren hun werknemers ook veelal huisvesting voor de periode dat de werkgever ze inhuurt. Ook nemen werkgevers na verloop van tijd arbeidsmigranten soms direct in dienst (dus zonder tussenkomst van het uitzendbureau). Op basis van diverse contacten is gebleken dat het gros van de werkgevers (uitzendbureaus zijn ook werkgevers) groot belang hecht aan goede en fatsoenlijke huisvesting. Er is dan ook een grote bereidwilligheid om in gezamenlijkheid te komen tot meer en betere huisvesting voor arbeidsmigranten in Vught.

Betrekken van inwoners

Huisvesting van arbeidsmigranten in de gemeente Vught vraagt ook om een goede inbedding en integratie in de bestaande samenleving. Zorgvuldigheid is dus geboden om de samenleving te betrekken bij voorgenomen huisvestingsprojecten. Inwonerparticipatie is daarom een vast onderdeel binnen het proces van elk afzonderlijk huisvestingsproject (zie ook paragraaf 5).

10. Evaluatie beleid

De inzichten en wet- en regelgeving rondom de huisvesting, scholing, gezondheid en integratie voor arbeidsmigranten blijft continu in beweging. Dit beleidskader -en de daarbij behorende uitgangspunten- is dan ook een dynamisch document. We stellen het beleidskader bij, wanneer na verloop van tijd blijkt dat het noodzakelijk of wenselijk is. De eerste keer dat we het beleid evalueren is twee jaar nadat de eerste vergunning voor het huisvesten van arbeidsmigranten aan de hand van het beleid is verleend. We stellen het beleid bij wanneer uit de evaluatie blijkt dat dit noodzakelijk en/of wenselijk is.